

## Ekklesia en Synagoge

- Enkele overwegingen bij de *Week van Gebed voor de Eenheid* -

Wie de oecumenische diensten afgelopen januari heeft meebeleefd, weet dat Paulus ons al twee duizend jaar een vraag stelt: Is Christus verdeeld? We zeggen "Nee", maar we doen "Ja". Daar kan geen oecumenische dienst waar ook ter wereld wat aan veranderen.

Voor Paulus was het geloof een zwaard. Het zwaard werd in de beeldende kunst zelfs zijn attribuut. De man met het zwaard is Paulus, die met de twee sleutels Petrus. Zo werd het geloof ook ingezet: als zwaard dat eeuw in eeuw uit slachtoffers maakt. Het maakt niet uit of wie het zwaard hanteert: Paulus of Mohammed of onze eigen tong.

Christenen balanceren op het scherp van de snede en de snede is het geloof – een begrip dat zich er toe leent op tal van manieren te worden vastgelegd in een messcherpe LEER. Het is een vorm van levenskunst om geen slachtoffer te worden van de LEER – een leer die voorschrijft *wat* je moet geloven en *hoe* je moet geloven.

Maar is de vraag die Paulus ons stelt wel de goede vraag? Ik persoonlijk denk van niet. Paulus hoopte op een onverdeelde christenheid als de tegenover van het jodendom en het heidendom.

Nu staat het begrip *oikoumenè* voor de gehele bewoonde wereld. *Oikoumenè* is een oudtestamentisch begrip (voor het eerste in 2 Samuel 22. 16, een citaat van Psalm 18.6). "De *oikoumenè* en die daarop wonen is van de HEER" (Psalm 23.1). Kortom, de *oikoumenè* is de wereld waarin alle bewoners - christenen èn joden èn alle anders denkenden - van God zijn.

De gehele mensheid bevindt zich op het scherp van de snede sinds de *oikoumenè* op verzoek van Paulus verdeeld is in het jodendom (de wereld van de besnedenen) en het christendom en heidendom (de wereld van de onbesnedenen) met als verdeelsleutel een conflict over de interpretatie van Gods Wet. De Galatenbrief laat daarover geen misverstand bestaan.

De vraag die Paulus in het licht van de Eigenaar van het Bijbelse begrip *oikoumenè* had kunnen stellen – en volgens mij zelfs had moeten stellen, luidt: "Is God verdeeld?" Aangezien God niet verdeeld is maar EEN – dat leert ons het Oude Testament - kan het niet bestaan dat de *oikoumenè* verdeeld is. Omdat zij dat wel is, betekent dit dat religieuze leiders zich Gods wereld hebben toegeëigend. Dit is een wereld waarin *levenskunst* voor velen gelijk staat aan *de kunst van het overleven* – we zien dit dagelijks op de TV bevestigd worden.

Met het scherp van de snede heeft Paulus na een enorm conflict in Jeruzalem over de interpretatie van de Wet, de wereld verdeeld in die van de Synagoge en die van de Kerk. *Synagoge* en *Ekklesia*, twee Griekse woorden die in de Griekse versie van het Oude Testament (Septuaginta) veelvuldig voorkomen en hetzelfde uitdrukken: gemeente. Het wrange is dat uitgerekend het woord *ekklesia* gebruikt wordt voor de *gemeente* die verzameld is bij de berg Horeb en daar de Wet, de Tien Leefregels krijgt (Men leze het na in Deuteronomium 4.10; 9.10; 18.16 en 31.30). Israel is "de *ekklesia* van het volk van God" (Richteren 20.2). Israel is de *Ekklesia* van God zolang het volk zich verzamelt rondom Gods Tien Leefregels. Een ieder die zich schaart rond deze Tien Leefregels en deze ook doet, behoort tot de *Ekklesia* - er is geen andere. In de *Ekklesia* is het leven goed - dat is iets anders dan kunst.

Wel beschouwd is *Ekklesia* een ander woord voor het *Koninkrijk van God*. Immers in een koninkrijk geldt de wet van de koning. In Gods koninkrijk is dat Gods Wet - bedoeld voor mensen om te doen. Maar een koninkrijk dat verdeeld is, kan niet bestaan. Met andere woorden, zolang de woorden *sunagogè* en *ekklesia* niet op dezelfde verzameling mensen betrekking hebben, kan Gods Koninkrijk niet worden gevormd, ook al bidden we nog zo hard en nog zo vaak: “ Uw koninkrijk kome” en al organiseren wij nog zo veel oecumenische diensten tijdens de Week van Gebed van de Eenheid. We blokkeren de komst van Gods koninkrijk zelf. Ik denk namelijk dat de *oikoumenè* verdeeld blijft zolang de Kerk van Christus één (!) is in het handhaven van het Kruis als een onveranderlijk, onverbiddelijk dogma in plaats van er een symbool in te zien van Jezus’ trouw aan Gods Wet tot in de dood – en zolang de synagoge haar immense bouwwerk aan wet- en regelgeving overeind houdt waardoor Gods Wet – de Tien Leefregels – uit het zicht is verdwenen.

Verschenen in: Paaspartout. Nieuwsblad van de Paaskerk te Baarn  
Jaargang 58, nr. 2, 2014, p. 1